دوره ۱۱، شماره ۳، پاییز ۱۴۰۱

مدیریت منابع انسانی در دوران کرونا: تغییر نقش اعضای هیات علمی آموزشی همراستا با مدافعان سلامت

آذر درویش پور[۱ و ۲*]

۱-گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی زینب (س)، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران (**نویسنده مسئول**)
۲- مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران.
ایمیل: Darvishpour@gums.ac.ir

سردبیر محترم

از ژانویه سال ۲۰۲۰ یک بحران ناگهانی در سلامت عمومی جهان ایجاد شد که در طی مدت کوتاهی از شهر ووهان چین به سراسر جهان گسترش یافته و به تهدیدی جدی برای بشر بدل شد (۱). به گفته مرکز کنترل بیماری، این یکی از مهمترین و غیرقابل پیش بینی ترین بحران های سلامت عمومی جهانی در چند وقت اخیر بوده است (۲). شیوع ویروس کرونا در کشور و ابتلای تعداد زیادی از هموطنان به این ویروس منحوس، کادر درمانی و پزشکی کشور را درگیر خود کرد. از جمله چالش های مدیریتی در این دوران می توان به کمبود نیروی انسانی به خصوص پرستار اشاره کرد. البته این کمبود در سال های قبل هم احساس می شد، ولی با شیوع ویروس کرونا، این احساس نیاز بیش از پیش احساس شد. از جمله راهکارها در مدیریت نیروی انسانی در دوران کرونا با توجه به کمبود ذکر شده، استفاده از ظرفیت نیروی انسانی هیات علمی آموزشی پرستاری بود؛ بطوریکه این اعضا به بخش های ستادی و مراکز تحقیقاتی دانشگاه فراخوان شدند تا پرستاران شاغل در مراکز تحقیقاتی و ستادی جهت مراقبت از بیماران در مراکز درمانی حضور یابند، و اساتید و مدرسان دانشگاه بجای آنها در ستاد در جمع آوری آمارهای مرتبط با کرونا انجام وظیفه نمایند. لازم به ذکر است که حضور هیات علمی آموزشی در بخش های ذکر شده، توجیهی برای عدم انجام نقش اصلی آنها یعنی آموزش دانشجویان نبود. اگرچه که کووید -۱۹، در کوتاه مدت، شیوه تحصیل و یادگیری را با تغییر و تحول عجیب و عظیمی روبرو کرد و بر سیستم های آموزشی سراسر جهان و ایران تأثیر گذاشت و منجر به بسته شدن دوره های حضوری در مدارس و دانشگاه ها شد (۳)، ولی برای اینکه آموزش دانشجویان در طول دوره فاصله گذاری اجتماعی دچار وقفه نشود و برنامه های درسی طبق برنامه از قبل مشخص شده، تداوم داشته باشد راهکارهای مختلفی ازجمله آموزش مجازی ارائه شد (۴). تهیه محتوای آموزشی برای آموزش مجازی بار سنگینی برای اساتید بود. زیرا هم تهیه آن با نرم افزار های جدید و صدا گذاری اسلایدها بسیار زمان بر بود و هم استفاده از فناوریهای ناآشنا و سامانه های جدید برای تهیه محتوا نیازمند زمان و تلاش برای یادگیری کار کردن با آن نرم افزارها و سامانه ها بود. مدرسان نیز چون قبلاً در مورد شیوه آموزش مجازی دوره های مشخص و مفیدی را سپری نکرده بودند لذا تحت فشار کاری زیاد قرار گرفتند. نقش پر رنگ پژوهشی در ایام دور کاری و انتظار دانشگاه برای انجام پژوهش های با موضوع کرونا، از دیگر نقش های اساتید در دوران کرونا بود. رشد قابل توجه تعداد طرح های تحقیقاتی تصویب شده و مقالات علمی پژوهشی چاپ شده توسط اعضای هیات علمی (۵) حکایت از این نقش و عملکرد دارد. با شروع کارآموزی ها در آموزش پزشکی از خرداد ۱۳۹۹، دانشجویانی که نزدیک یکسال در خانه بودند، به ناچار برای کارآموزی باید حاضر می شدند. این حضور در کارآموزی موجب ترس و نگرانی در دانشجویان و خانواده های آنان شد. از جمله نقش های اعضای هیات علمی آموزشی، ایجاد آرامش در دانشجویان و کاهش ترس و اضطراب آنها بود. آنها با صحبت با دانشجویان و توضیح شرایط حرفه ای، شرایط کارآموزی را در عمل به گونه ای مهیا کردند که پس از گذشت چند ماه، دیگر هیچ دانشجویی از مراقبت از بیماران

[Downloaded from ijnv.ir on 2026-11-18]

حتـی بیمـار کرونایـی واهمـه نداشـت.

همه‌گیـری بیمـاری کوویـد-۱۹ آنچـه اغلـب نادیـده گرفتـه می‌شـد را بـه همـگان یـادآوری کـرد، نقـش همیشـگی پرسـتاران در سیسـتم مراقبت‌هـای بهداشـتی بـود. در سـال ۲۰۲۰ نقـش مهـم پرسـتاران بیـش از پیـش مـورد توجـه قـرار گرفت. سـازمان بهداشـت جهانـی (WHO) سـال ۲۰۲۰ را «سـال پرسـتاران و ماماهـا» نامگـذاری کـرد (۶). بسـیاری از تصاویـر هنـری از شـجاعت و از خودگذشـتگی پرسـتاران در رسـانه هـای اجتماعـی بـه اشـتراک گذاشـته شـد (۷). منظـور ایـن رسـانه هـا، پرسـتارانی بودنـد کـه در بیمارسـتان شـاغل بودنـد و بـه عنـوان خـط مقـدم مبـارزه بـا کرونـا معرفـی شـدند. امـا در میـان گـروه هـای مختلف تیـم سـلامت، آنچـه جایـی دیـده نشـد و مـورد توجـه واقـع نشـد نقـش اعضـای هیـات علمـی آموزشـی بـود. ایـن گـروه اگرچـه بـه ظاهـر در خـط مقـدم مبـارزه نبودنـد ولـی نقـش بسـزایی در تربیـت دانشـجویان بـه عنـوان نیروهـای آینـده نظـام سـلامت داشـتند. بطـور کلـی نقـش هـای اعضـای هیـات علمی آموزشـی اگـر چـه کمتـر مـورد توجـه مـردم، مسـئولین و رسـانه هـا قـرار گرفـت ولـی نمـی تـوان نقـش آنهـا را در مقابلـه بـا بحـران و پاندمـی کرونـا نادیـده گرفـت. تجربـه آمـوزش در دوران کرونـا نشـان از آن دارد کـه اعضـای هیـات علمـی آموزشـی بـا وجـود شـرایط سـخت و طاقت‌فرسـا از اهـداف و وظایـف آموزشـی خـود عقـب ننشسـتند و حتـی بـا مسـئولیت پذیـری بیشـتر آن را بـه سـرانجام رسـانند. بـا ایـن توضیحـات بـه نظـر مـی رسـد وقـت آن اسـت در رابطـه بـا نقـش گـروه هـای مختلـف تیـم سـلامت از جملـه اعضـای هیـات علمـی آموزشـی در کنتـرل و مقابلـه بـا کرونـا بازنگـری صـورت گیـرد.

کلیدواژه ها: کووید-۱۹، مدیریت، نیروی انسانی، آموزش.

تضاد منافع

نویسـنده اعـلام مـی کنـد کـه هیـچ گونـه تضـاد منافـع وجـود نـدارد.

References

1. Shah K, Kamrai D, Mekala H, Mann B, Desai K, Patel RS. Focus on Mental Health During the Coronavirus (COVID-19) Pandemic: Applying Learnings from the Past Outbreaks. Cureus 2020; 12(3):e7405.
2. Fernandez AA, Shaw GP. Academic Leadership in a Time of Crisis: The Coronavirus and COVID-19. Journal of Leadership Studies 2020; 14(1):39–45.
3. Hajizadeh A, Azizi G, Keyhan G. Analyzing the opportunities and challenges of e-learning in the Corona era: An approach to the development of e-learning in the post-Corona. Research in Teaching 2021; 9(1): 204-174.
4. Viner RM, Russell SJ, Croker H, Packer J, Ward J, Stansfield C, Mytton O, Bonell C, Booy R. School closure and management practices during coronavirus outbreaks including COVID-19: a rapid systematic review. Lancet Child Adolesc Health 2020; 4(5):397-404.
5. Mehr news report. Corona did not oppose Iran›s scientific growth / Statistics of scientific documents in the days of Corona. Available from: https://www.mehrnews.com/news/518220 6/%DA%A9%D8%B1%D9%88%D9%86%D8%A7-%D8%AD%D8%B1%DB%8C%D9%81-%D8%B1%D8%B4%D8%AF-%D8%B9%D9%84%D9%85%DB%8CD8%A7%DB%8C%D8%B1%D8%A7%D9%86-%D9%86%D8%B4%D8%AF-%D8%A2%D9%85%D8%A7%D8%B1-%D9%85%D8%B3%D8%AA%D9%86%D8%AF%D8%A7%D8%AA-%D8%B9%D9%84%D9%85%DB%8C-%D8%AF%D8%B1-%D8%B1%D9%88%D8%B2%D9%87%D8%A7%DB%8C%DA%A9%D8%B1%D9%88%D9%86%D8%A7
6. World Health Day. The nursing workforce is critical to COVID-19 (coronavirus) and global health. 2020. Available from: https://blogs.worldbank.org/health/world-health-day-nursing-workforce-critical-covid-19-coronavirus-and-global-health
7. Speaker SL, Moffatt C. The National Library of Medicine Global Health Events web archive, coronavirus disease (COVID-19) pandemic collecting. J Med Libr Assoc. 2020; 108(4):656-662.

[Downloaded from ijnv.ir on 2026-11-18]